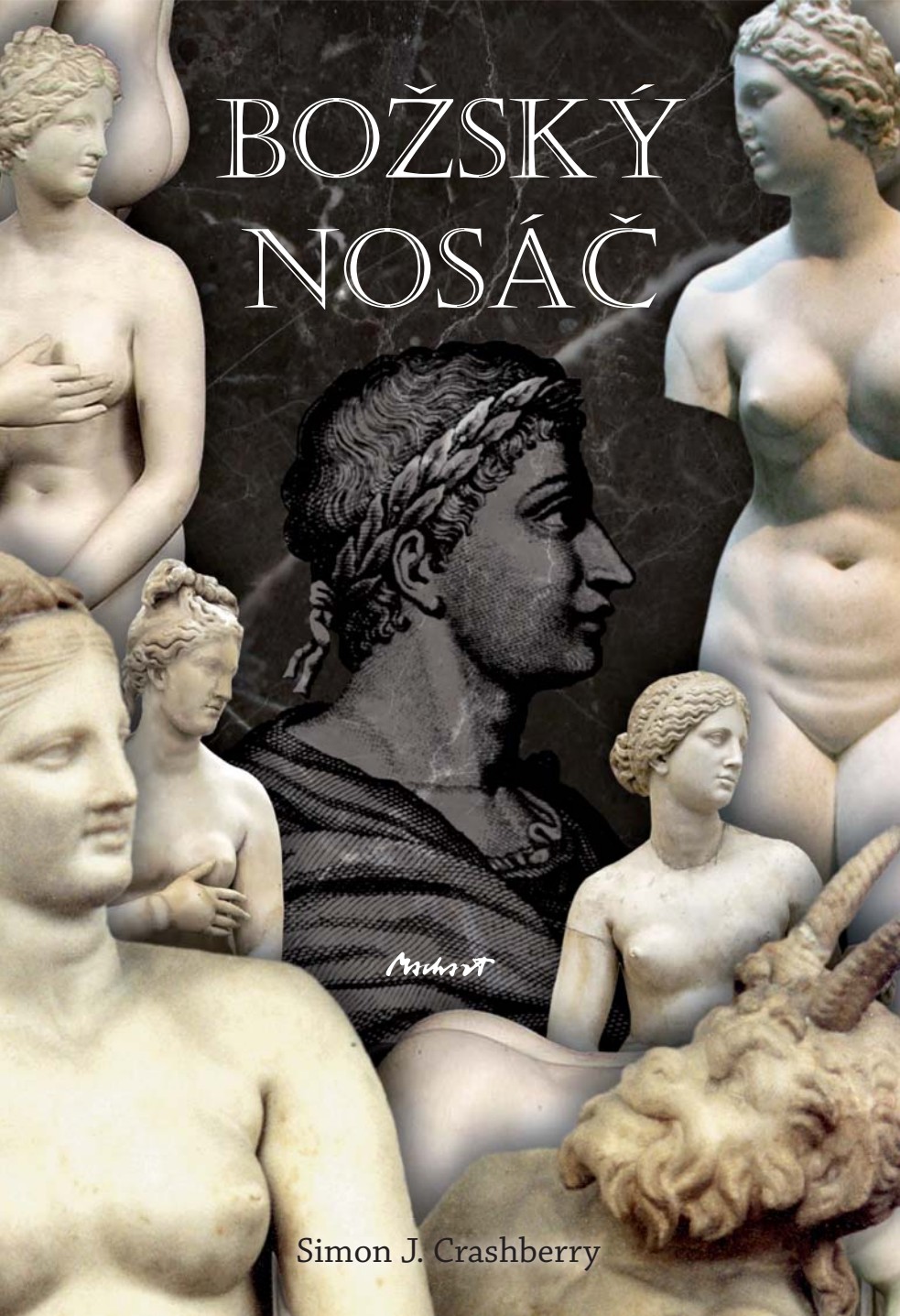

BOŽSKÝ NOSÁČ

Andrius

Simon J. Crashberry

BOŽSKÝ NOSÁČ

Simon J. Crashberry

Vydalo nakladatelství Machart v roce 2011 jako svoji 33. publikaci
www.machart-books.cz

Machart

Grafická úprava: Kameel Machart
text © Simon J. Crashberry

ISBN: 978-80-87517-11-6

Na sta je způsobů lásky, napsal před více než dvěma tisíci lety božský Nosáč v knize Umění milovati. Za tu dobu se na světě změnilo mnoho věcí. Zmizely desítky lidských generací a do zapomnění upadla většina jmen všemocných vládců. Rozpadly se krásné chrámy, ztratila se slavná města i celé rozsáhlé říše. Ztratila se také krásná slova a mezi ta, co přežila, patří láska. Psychologický jev obsahující citové, sexuální, rozumové, volní a záhadné stránky lidské osobnosti. Jev, díky kterému se obnovuje a přežívá lidský rod. V nezměněné podobě přežila láska a také básně o ní od božského básníka Ovidia. Proč se čtou dodnes po celém světě, je záhada podobná té, za co ho vlastně císař Augustus potrestal vyhnanstvím.

20. března roku 43 před naším letopočtem probíhal v italském městě Sulmó gladiátorský zápas na život a na smrt. Zápas dohánějící zimy s nastupujícím jarem. Venku se rodilo jaro a uvnitř jednoho sulmóského domu dítě. Hospodářské stavení zámožného příslušníka jezdeckého stavu bylo od večera vzhůru nohama. Kolem rodičky pobíhalo několik služebných, utíraly jí zpoceně čelo, nahřívaly vodu, připravovaly ručníky a hlídaly svit olejových kahanů. U lůžka dřepěla v pohodě porodní bába, několika viklavými zuby chroupala sladké pečivo a zapíjela ho teplým vínem s vodou. Pomlaskávala a čekala, až dozraje porodní čas.

K ránu se ozval do ticha noci křik a na svět se hlásil nový občanek Římské říše. Po omytí ho jedna ze služebných položila na podlahu k nohám otce a všechny přítomné oči se k němu upřely. Podivné napětí se usadilo v tmavé místnosti a největší strach v unavených očích matky. Výhružné mlčení opadlo, až když se otec k dítěti shýbl a zdvihl ho do náruče. Chlapeček začal čurat velkým obloukem na jednu služebnou a místnost zalil smích. Také se mohlo stát, že by se otec otočil a dítě odmítl. Šťastná matka zavřela oči a spokojeně usnula.

Služebné dítě zabalily a položily do kolébky. A sotva na něm urovnaly peřinku, už se nad ním nakláněly tři babizny. Sudičky Klóto, Lachesis a Atropos začaly spřádat zlaté nitky osudu.

„Zrozenci ve znamení ryb milují život, pohyb a svobodu,“ promluvila Klóto. „Budeš se podobat ptákům, kteří v kleci jen málokdy zpívají.“ Vzala něžně nemluvně za nosík, trochu ho povytáhla a pokračovala: „Budeš zpívat o lásce a nikdo to nebude umět líp než ty. Staneš se snílkem s mimořádnou představivostí a všechno krásné, zejména ženy, tě okouzlí. Překonáš vysoké vysněné cíle s pomocí silné a prozíravé intuice.“

„Láska a štěstí tě budou provázet na pouti životem,“ navázala zlatou nit na tu první sudička Lachesis. „Staneš se slavným už za života a mnoho lidí, především ženy, tě budou zbožňovat. Vytvoříš něco neobyčejného, co potěší tisíce spřízněných duší.“

„Už dost!“ přerušila ji Atropos. „Dost bylo těch medových řečí! Celý život ti neproběhne lehce. Žádný ze životů se nepodobá milostnému zpěvu slavíka. Obloha nebývá bez mráček a ani zlaté slunce stále nezáří. Jednou i tebe štěstí opustí. V té nejhezčí chvíli, kdy dosáhneš všeho, po čem jsi toužil, skončí tvůj sladký čas. Slunéno dny zaskočí bouře a víchř odnese tvé štěstí.“

Poslední slova zaslechl Apollón, který se v podobě slunečního proužku přišel podívat na své dítě, na novorozeného básníka.

Syn Dia a bohyně Léty, bůh slunce a světla, bůh umění věšteckého, básnického, hudby a lékařství, zaslechl slova sudičky a posmutněl. Vyřčená slova sudičky neovlivní. Svým jasnem ozáří rozlet a zpěv básníka, ale osudu v cestě nezabrání.

Po chlapcově narození proběhla v domě, v kruhu přátel a sousedů, oslavná hostina a osmého dne dostal malý nosáček jméno. Podle práva, jaké příslušelo každému římskému občánkovi, dostal vlastně jména tři: Publius Ovidius Naso. První jméno bylo osobní, druhé rodové a třetí příjmení.

Začátek předpovědi sudičkám vyšel. Dítě mělo od počátku štěstí. Narodilo se zdravé, ve středně bohaté spořádané rodině a ne malomocné v núzné rodině otroků. Nosáček měl štěstí, že přišel na svět jako občan největší světové říše a právě v době jejího rozkvětu. V čase míru, kdy zpívají Múzy, a ne v době války, kdy mlčí a je slyšet jen kvílení raněných. K jeho bezstarostnému zpěvu a nádherné tvorbě ho nedohnala nouze ani nuda. Básně měla na svědomí vrozená genialita, božské nadání a také k tomu přispělo tvořivé prostředí doby, v níž vyrůstal.

Šedm měsíců po Ovidiově narození se blízko Bologně sešli tři vojenští a političtí vůdci. Antonius, Octavianus a Lepidus. Po zavraždění Caesara se dostali svým postavením a shodou náhod do popředí. Společně chtěli dojednat budoucnost říše a potrestat císařovy vrahy.

Nejmladší z nich, dvacetiletý Gaius Octavianus, pocházel podobně jako Ovidius z rodiny jezdeckého stavu. Jeho otec se však na rozdíl od Ovidiova vyšvihl mnohem výš. Dostal se až do senátu a zařadil se mezi vedoucí vrstvu. K Octavianově strmé cestě přispěl příbuzenský vztah s Caesarem. Ten ho jako prastrýc nejen adoptoval, ale odkázal mu tři čtvrtiny svého majetku.

Gaius Octavianus se narodil 23. září roku 63 před n. l. ve Velietrii na úpatí Albánských hor, asi 30 km jihovýchodně od Říma.

Devět měsíců před tím se udála záhadná příhoda a po ní se objevila další znamení. Všechna předpovídala boží vyvolenost jeho osoby.

Atie, budoucí Octavianova matka, se odebrala o půlnoci k slavnostní oběti Apollónovi. V nosítkách ji přinesli do chrámu, kde na nich usnula a zdálo se jí tam zvláštní sen. Zdálo se jí, jak k ní vklouzl silný zlatý had. Na vnitřní straně stehén cítila jeho šupinky, když se jí vsouval mezi nohy. Cítila, jak leze do vagíny a celý se do ní nacpal. Po chvíli zase zmizel. Atie se probudila a očistila se podobně jako po souložích s manželem. Vzápětí se jí na těle objevila skvrna v podobě hada a nedala se smýt. Chlapec, který se jí po devíti měsících narodil, byl proto pokládán za syna Apollónova. V noci před porodem měla další sen. Viděla v něm, že se její útroby vznášejí ke hvězdám a rozprostírají se po celém nebi i zemi. Také Octavianovu otci se zdálo, že se z manželčina lůna rozlévá sluneční záře. A následující noci viděl syna v nadlidské podobě s bleskem, žezlem, ve slavnostním rouchu Jova Nejlepšího Největšího, s čelenkou ze slunečních paprsků, jak ho na voze ověnčeném vavřínem veze tucet zářících běloušů.

Zvláštní přírodní úkaz, který se objevil v malé světničce dědova statku, kde se Octavianus narodil, vyděsil senát. Ustrašení senátoři se usnesli, že žádný chlapec narozený tohoto roku nesmí zůstat naživu. Jenže do chodu dějin zasáhly ženy. Těhotné manželky z bohatých rodin zařídily, aby příkaz nikdy nenabyl právní moci.

Tři vojenští vůdci, Antonius, Octavianus a Lepidus, uzavřeli trojdhodu a rozdělili si správu říše. Lepidus dostal Afriku, Octavianus zůstal v Římě a třetí, v té době nejslavnější Antonius, se usídlil ve městě Tarsos naproti Kypru. Vymyslel plán na připojení Egypta pod svou správu a pozval si k sobě Kleopatru. Jenže královna krása a jeho posedlost po ženách všechno změnila a dopadlo to jinak. Antonius se s Kleopatrou oženil, daroval jí římské území a nechal ho připojit k Egyptu.

V Římě se mluvilo o jeho zradě a šířily se dohady, čím ho Kleopatra očarovala. Povíдалo se o nádherně zlatem vyzdobených palácích, ale hlavně o její výjimečné milostné dovednosti. Šuškal o něčem o tajné sexuální zbrani označované jako Kleopatřin stisk, která dokáže zasáhnout každého muže. Uzavřená trojdomova přestala brzy platit a mezi spojenci došlo k vzájemným a nesmlouvavým bojům o prvenství.

Malý nosáček Ovidius a jeho o rok starší bratr spolu prožívali radostné a bezstarostné dětství. Celé dny trávili v krásné přírodě a proháněli se na otcových pastvinách. Pod rozkvetlými akáty, mezi koberečky voňavé mateřídoušky poslouchali zpívající cikády a táhlé šalmaje pastýřů. Hladili bezbranná jehňátka a na potocích crčících ze strání stavěli hráze a dělali na nich mlýnky. V ovocných sadech lezli na stromy, trhali jablka, pomeranče a na vinicích sladké hrozny. Ve stáji se dívali, jak se krmí a čistí dobytek, vynášeli se hnůj a jak se koně oblékají do postrojů. Často pozorovali v kovárně kováře a moc se jim líbilo, když se z rozžhaveného kusu železa pod pravidelnými údery kladiva začala rodit podkova nebo nějaký hospodářský nástroj. Při špatném počasí trávili hodně času v kuchyni. Motali se mezi služebníky a pod tlustýma nohama kuchařky. Jednou, když byla v kuchyni sama a v kouři u ohniště míchala něco v kotlíku, seděli kousek od ní na udusané podlaze a skládali polínka.

„Pojď se na něco podívat,“ zašeptal do ucha Publiovi bratr a lezl po čtyřech k rozkročené kuchařce. Pak jí oba strčili hlavy pod šaty a dívali se jí nahoru do zpoceného tmavého rozkroku. Najednou vešla dovnitř služebná s hliněnou nádobou plnou vody, rozesmála se a povídá:

„Podívejte se na to tajemství!“ a zdvihla krátkou tógu až nad břicho.

Taky se chodili tajně dívat na služebné, když se koupaly v dřevěné vaně domácích lázní. Jednou procházeli kolem otevřeného chléva a zaslechli zevnitř podivné vzdechy. Opatrně se vplížili dovnitř

a rozhlíželi se, jestli se nedusí nějaká kráva. A pak spatřili nahou dvojici na hromadě slámy. Mladá otrokyně klečela opřená o ruce se skloněnou hlavou, za ní klečel otrok, narážel jí břichem na zadek a velkýma rukama jí mačkal prsa.

Bratři si hráli také s dětmi služebných a otroků a bylo jim divné, že nemusí jako oni pracovat a pomáhat na polích. Matka nad jejich hrami přivírala oči, ale otec je s dětmi otroků nerad viděl. Kluci si nejradši hráli s malou Korinou. Okatou kudrnatou holčičkou jedné jejich služebné. Oběma se moc líbila a oba usilovali o její přízeň. Hráli si na obchodníky, na rodinu a taky na doktora. Proklepávali si vzájemně záda a prohlíželi se od hlavy až k patě. Bylo jim divné, že Korina nemá ptáčka, a roztahovali jí díрку a dívali se, jestli se tam neschoval.

Malý Publius poprvé onemocněl podivnou nemocí. Zamiloval se do Koriny a prožíval neznámé slasti a muka lásky. Od téhle doby ho takhle nemoc postihovala v krátkých i delších časových úsecích téměř celý život.

Tak jako ve všech římských rodinách vychovávala kluky do sedmi let matka a pak výchovu převzal otec. Bývalý vojenský jezdec se snažil synům předat všechny své znalosti a vojenské vůdcovské dovednosti. Učil je nejen jezdit na koni, ale také zacházet se zbraněmi. Přitom však nezapomínal ani na všeobecné vzdělání. Chtěl, aby v životě dosáhli vyššího postavení a většího bohatství, než bylo to jeho. Záhy však rozpoznal, že ani jeden z nich nemá pro vojenské povolání velké sklony, a najal pro ně domácího učitele. Propuštěného otroka, vzdělaného Řeka, a ten je učil základům čtení, psaní, počtům a také řečtině. Seznamoval je s řeckými a římskými bohy a vyprávěl jim o nich úžasné báje. Publius při vyprávění zavíral oči a živě si představoval všechny výjevy. Prožíval zvláštní slast a vydržel by je poslouchat celé hodiny a dlouhé dny. Jenom ho mrzelo, že báje nemůže poslouchat společně s malou Korinou a držet ji při tom za ruku.

Pověst o založení Říma, o Romulovi a Removi, už znali bratři nazpaměť. Vyprávěla jim ji nejen matka, ale i otec, učitel a taky babička. Každý z nich vyprávěl příběh trochu jinak, konec však měli všichni stejný a bratři ho neměli rádi. Pokaždé, když báje dospěla k místu, kdy Romulus s Remem pozorují nebe a čekají na věštné znamení, které má určit, po kom z nich má být město pojmenováno, se ustrašeně příkrčili a zacpávali si uši. Na samém konci vyprávění Romulus Rema zabil a o jménu Roma, Řím, bylo rozhodnuto.

V deseti letech je otec začal posílat do školy, aby přivykli cizímu prostředí a pobytu mezi dalšími dětmi. Nosili dětskou tógu s širokou červenou obrubou a na řetízku zlaté pouzdro. Někdy je doprovázel kapsarius, otrok, který jim nosil tašky. Ve škole se učili číst nahlas a také počítat na římském počítadle abakusu. Učili se, že denár má čtyři sestercie a nebo šestnáct assů. Na psaní dostal každý dřevěné destičky pokryté voskem a rýtko. Na rozdíl od dospělých dostali z bezpečnostních důvodů rýtko ze slonové kosti.

Cestou ze školy nosili kluci mámě domů svazečky kytek natrhaných podél cesty, petrklíče, fialky, ale taky umazané a roztrhané šaty.

Čas ubíhal jako voda v potůčcích po stráních a právě tak rychle rostli bratři Nasové. Když bylo Publiovi čtrnáct let, poslal je otec oba na studia do bájného Říma. Starý známý jejich rodiny se nabídl, že jim pomůže najít vhodné ubytování, dobrou réterskou školu a seznámí je s velkým městem. Otec si přál mít ze synů právníky, což byl předpoklad pro vyšší politické postavení.

Bratři se těšili na samostatný život, na radovánky ve velkém městě a ze všeho nejvíc na hampejzy a děvky. O uličkách lásky slyšeli z vypravování vozků, kteří do města dováželi potraviny.

Na nejlepším otcově cestovním voze dorazili po několika dnech na okraj Říma. Přijeli právě v čase, kdy se tu konala největší sláva.

Před vjezdem na Svatou ulici museli koně zastavit. Cestu jim zatarasila hradba barevného jásajícího davu.

„Sláva! Sláva! Triumf! Triumf!“ řvali a běsnili přihlížející Římané.

Užaslí bratři s vyjeveným vozkou se postavili na sedátko vozu, aby viděli přes hlavy šlejších, poskakujících postav, co se děje. Takový bombastický průvod, takovou neskutečnou podívanou a slávu ohromení diváci nikdy neviděli a nezažil ji ani Řím.

Vítězný Octavianus slavil trojnásobný triumf. Vítězství v Iliriku, u Aktia a před Alexandrií. V čele nekonečného průvodu, tekoucího z Martova pole, kráčeli ctihodní prošedivělí senátoři v tunikách s širokými nachovými pruhy. Hrdě a přezíravě zvedali nohy v červených střevících a ledabyly pohybovali rukama tak, aby byly vidět masivní zlaté prsteny, třpytící se pronikavě na prudkém slunci. Za nimi pochodovala hudba, pištcí a trubačí v barevných tunikách. Pak šel dlouhý průvod s válečnou kořistí. Tohle všechno patří vám, Římané! hlásaly stovky vozů plné beden s poklady. Zdobené nádoby, zlaté umělecké výrobky ptolemaiovské dynastie a vzácné skvosty a klenoty z Egypta, zabavené v palácích královny Kleopatry. Jiné vozy vezly ukořistěné zbraně, pozlacené štíty, meče, kopí, pancíře, přilbice a nádherné koňské postroje. Za vozy kráčeli muži, kteří nesli nádoby plné zlatých a stříbrných mincí. Najednou přihlížející dav na chvíli ztichl. Za bohatou kořistí se objevila rozsáhlá skupina malátně se pohybujících duchů. Strhaní a unavení zajatci, význační velitelé spoutaní řetězy se sunuli jako přízraky z podsvětí. Zašpiněné, nepřítomné tváře, zarostlé a plné šrámů, s vyhaslými pohledy se pohybovaly jako polámané soukolí. Všichni věděli, že tahle potupná, úmorná cesta je jejich poslední cestou na světě. Na jejím konci v Mamertinském vězení je čekala poprava.

Nikdo z přihlížejících diváků netušil, že mezi zajatci měl být veden i Antonius a jeho milá, egyptská královna Kleopatra. Jediný kdo o tom věděl a kdo si to naplánoval, byl vítěz Octavianus, strůjce

dnešního průvodu. Antonius s Kleopatrou mu však překazili nejen plány, ale i radost. Oba mu upláchl. Antonius spáchal sebevraždu a Kleopatru nechal Octavianus ze strachu před podobným činem přísně střežit. Přesto ji našli oblečenou v překrásném rouchu v její ložnici mrtvou a spolu s ní dvě otrokyně. Jeden z jejích věrných otroků prý jí přinesl v koši s květinami jedovatého hada.

Nekonečný průvod stále pokračoval a najednou se dav ztichlý podívanou na zajatce divoce rozkřičel. Všichni začali jásat, mávali rukama, tleskali, vyskakovali do výšky a provolávali slávu:

„Ave císař! Ave císař! Triumf! Triumf!“

Za zajatci se zařadil osamělý otrok. Kráčel bos a prostě oblečen a hned za ním vzplanula oslnivá záře. Po dláždění kodrcal zlatem zdobený vozík tažený čtyřmi krásnými bělouši a svítil jako slunce, jehož paprsky se od něj odrážely. A na voze – na voze seděl samotný bůh. Triumfátor Octavianus. Vítěz s tváří podobnou mramorové soše, v nádherné zlatem vyšíváné tunice a v nachové tóze. Na hlavě měl vavřínový věnec, v jedné ruce držel vavřínovou větev a v druhé třímал žezlo. Žezlo ze slonové kosti ukončené zlatou soškou orla.

„Podívejte! To je on!“ otáčely se k sobě hlavy v davu. „To je náš hrdina!“

„Je nádherný! Úchvatný!“ vzdychaly přihlížející ženy. „Vypadá jako bůh!“

„Nevypadá. Je to skutečný bůh!“

Za Octavianem jeli na koních a na vozech všichni jeho příbuzní a členové rodiny. Pak důstojníci na koních, v přilbách s chocholy, s pancíři na prsou, se štíty, meči a krátkými kopími.

Nakonec se táhl dlouhý halasný průvod vítězného vojska. Vo-jáci, kteří zpítí vítězstvím zapomněli na únavu. Řvali ze všech posledních sil, mávali vavřínovými větvíčkami, koženými helmami, kulatými štíty a kopími. Ječeli, zpívali a řičeli na celé město. Vyřvá-

vali oslavná, ale i posměšná hesla a poznámky na velitele, mlaskali na ženy a dělali na ně nemravné posuňky.

Ovidius spatřil poprvé na vlastní oči, jak vypadá nebetyčná sláva přesahující lidská měřítka. Sám o slávě tajně snil, ale tohle představení daleko přesáhlo všechny jeho představy. Poprvé se setkal se svým osudovým vládcem, který naopak o budoucím geniálním básníkovi nic nevěděl. Ovidius byl bezejmenný, tak jako každý v několikatisícovém davu. Nehybně stál na sedátku vozu, omráčený velkolepou podívanou, a přesto se v něm probudilo sebevědomí a přesvědčení o svých schopnostech. Položil ruku pod plášť na tajnou kapsičku, nahmátl talisman od babičky a šeptal si pro sebe:

„Jednou budu také tak slavný. Budu slavnější než ty. Tys toho dosáhl lstí a mečem, já toho dosáhnu uměním.“

Octavianus skoncoval se svými protivníky, triumfálním průvodem ukončil dvacetiletou občanskou válku a začal novou epochu. Změnil své chování a přinesl do Říma mír. Jeho jméno, jméno mírotvorce se stalo součástí všech modliteb a všeho dalšího dění. Den jeho narození a výročí vítězství u Aktia byly prohlášeny za svátky. Mocný senát, kterému nechal prozíravě, i když pod svým vlivem všechny pravomoci, mu na oplátku nechal vymyslet jedinečné přízvisko. Propůjčil mu jméno Augustus s významem vznešený či božský.

Drobný zamračený stařík s nacpanou plátěnou brašnou přes shrbené rameno vykulhal ze dveří římského magistrátu. V závěsu za ním vyběhl hezký, urostlý mladík. Starý poštovní posel a jeho nástupce. Po několika krocích se stařík zastavil a rovnal si shrbená záda. Zvedl při tom počasím ošlehanou tvář, zbrázděnou jako vysušené pole, k obloze a pomyslel si: S počasím to dneska půjde, ale jinak to stojí za hovno. Srovnal brašnu a popruh na rameni a pokračoval v cestě. Ze svého doprovodu neměl žádnou radost. Pohledný mladík, který by jistě potěšil kdejakou dívku či matronu, mu vzal poslední zbytek chuti k mizernému životu.

Ráno před něj liktor v kanceláři, kde přebírá poštu, postavil mladého kluka a oznámil mu, že to je jeho nástupce. Má ho zaučit a seznámit ho s městem, ulicemi a všemi místy, kam se nosí zásilky. A o tom, co bude s ním, nepadlo ani slovíčko. Několik let dělal spolehlivě tuhle práci, a nebýt plíživé staroby, jistě by ji dělal dál. Jenže v poslední době roznášku nestíhal. Bolela ho záda, noha ho nechtěla poslouchat a musel často odpočívat. Pochůzky, které dřív stihl za půl dne, mu teď trvaly do pozdního večera. A někdy všechno ani nestihl.

„Kam půjdeme nejdřív?“ zeptal se mladík.

Stařík nic. Zarytě mlčel a začal pokulhávat k úzké smrduté uličce. Proplétal se s brašnou mezi služkami s nákupem a vyhýbal se obchodníkům, kteří vyndávali na odřené pultíky zboží. Zeleninu, ovoce, víno, květiny, ryby a koření. Šlapal tenkou prošlapanou podrážkou sandálů na včerejší shnilé zbytky a bručel si pro sebe:

„Co je ti do toho, parchante? Co je ti do toho, kam jdeme?“ Měl vztek na celou římskou říši a kluka by nejradši zabil.

Mlčky prošli hlučící uličkou a na konci se stařík přestával jako zázrakem mračit. Vzpomínal, jak před lety nastoupil na tohle místo a co se mu při tom honilo hlavou. Přišel podobně jako tenhle kluk, který za jeho stáří přece nemůže. Nemůže za to, že je z něj mrzák. Otočil se k němu a řekl:

„Mladej, dneska se nachodíme moc. Dneska je toho pro vola. Všem zmetkům musíme roznést pozvání na slavnostní otevření nové knihovny.“

„Jakým zmetkům?“ zeptal se kluk.

„No všem boháčům, senátorům, konzulům, jezdcům, právníkům, umělcům a dalším význačným lidem. Ale nejdřív musíme zajít, jako vždycky, k Ovidiovi. Dneska mám pro něj jen dvě zásilky. Jedna je pro něj a druhá pro jeho manželku. Ale jindy toho mívá nejvíc.“

„To je ten slavnej básník?“ zeptal se kluk.

„Jo, zrovna ten. Už jsi od něj něco četl?“

„Nečetl,“ vrtěl hlavou kluk. „Jen jsem slyšel, že píše nějaký sprostárny.“

„A umíš vůbec číst?“ zastavil se stařík, aby si odpočinul, a sám si odpověděl: „Že se vůbec ptám. To dá rozum, že umíš číst, jinak bys nemohl dělat posla. Až si ušetříš pár sesterciů, tak si můžeš v knihovně půjčit nějakou jeho knížku. Doporučil bych ti Umění milovati. To se ti bude líbit nejvíc. To je počteníčko. Tam se dozvíš, jak se to má dělat s holkama.“

„Já to dovedu,“ smál se kluk.

„Jen aby, mladej.“

„A už jsi Ovidia někdy viděl?“ obrátil se k němu kluk.

„No mockrát. Ty ho časem taky uvidíš, neboj se. Častěji teď vídám jeho manželku, to je pravda. V poslední době jí nosím skoro každý den nějaký vzkaz. Ale jeho taky vídám a podle mě to není žádný náfuha. Je to velký kamarád s naším Cicerem.“

„A to je kdo? Kdo je Cicero?“

„Prefekt magistrátu. Julius Antistius Labeo. Můj a bude to taky tvůj nejvyšší šéf. Právní poradce císařovny Livie. Všichni, co ho dobře znají, mu neřeknou jinak než Cicero. Ale proč, tak to nevím. Na to mám malou hlavu.“

Stařík s mladíkem vyšli na Caesarovo forum a najednou se někde za nimi ozval podivný šum. Překvapený jekot mnoha hlasů a halasný smích. Chodci se zastavovali a všichni někam ukazovali. Na druhém konci náměstí běžel vyděšený chlapík a strašně řval. Utíkal bos v krátké košili sotva do pasu s holým zadkem a řičel, jako když ho bodá včelí roj. Ruce měl za zády svázané provazem, zadek mu svítil jako měsíc v úplňku a do půlek ho pleskal rybí ocas.

„Jestlipak ti to za to stálo?“ díval se za ním stařík a pokyvoval hlavou. „Kvůli nějaký zvadlý čúze.“ Pak se otočil na kluka: „Na tohle si dávej při roznášce pozor. Jsi kus chlapa, vypadáš dobře a ženský na tebe poletí. Naskytne se ti spousta příležitostí, tak si dávej majzla. Vím o čem mluvím. Já nebyl nikdy žádný krasavec, ale příležitostí jsem měl dost. Nenech se zlákat žádnou vdanou čubkou, kdyby ti slibovala hory doly, a nešousej, co ti nepatří. Hlavně nešousej vdaný bohatý matrony, nebo takhle dopadneš.“

Klidně by ti za to mohli vrazit do prdele pálivou ředkev nebo rybu s ostnatou hřbetní ploutví.“

„Jéé! To bych nechtěl,“ příkrčil se kluk a chytil se za zadek.

„Kdo by to taky chtěl? Leda magor,“ rozběhl se stařík, jako když ho někdo postrčí, a povídá: „Teď jdeme na jeden ze sedmi pahorků, na kterých se rozkládá Řím. Na ten nejznámější, na Kapitol. Uvidíš z něj až na Tiber a ostrov, kterej řeku rozděluje na dvě ramena. V těch místech se dá snadno přebrodit. Při roznášce poznáš taky ostatní pahorky. Viminal, Eskvilin, Palatin, Velii, Caelin, Aventin a Janikulus.“

Mladík si je počítal na prstech a vrtěl hlavou: „Říkáš, že město stojí na sedmi pahorcích, a ten poslední, co jsi jmenoval, je osmý.“

„Máš pravdu. Ten sopka zvedla na druhým břehu řeky. Ale poštovní posel ho musí taky znát. A všechna náměstí, ulice, chrámy, divadla, lázně a spoustu domů.“

Kolem prošlo osm otroků, zpocených jako zmoklé myši, s uzavřenými nosítky.

„Lepší by bylo, kdyby nás takhle nesli,“ řekl mladík.

„To jo. Jenže o moc horší, kdybys musel tahat někoho ty,“ odpovídal stařík. „Buď rád, že ti slouží nohy a že máš takovouhle práci. Z první vejplaty za to dej oběť bohům. Co by za to jiný dal. Já za mlada nosil taky nosítka a nedovedeš si představit tu dřinu. Dokud nikoho neneseš, neumíš si představit, jak jsou ti boháči těžký. Když si na to vzpomenu, je mi z toho pořád na blití. Roznášet poštu není taky žádněj med, to je pravda. Lítat venku za každýho počasí, ať je zima nebo leje, v horku a větru není dvakrát příjemný, ale proti tahání nosítek je to paráda. Večer sice necítím nohy, mám je jako z dubovýho dřeva, ale do rána se to zase jakž takž srovná.“

Došlapali na kraj Kapitolu a stařík ukazoval: „Támhle ten chrám je zasvěcený Junoně, vedle je Jova Kapitolského a třetí za ním je zasvěcen Minervě.“

„Jak do něj táhnou to kvičící prase?“ zeptal se mladík.

Stařík přikývl: „Obětuji ho tam.“

„Já se u těch chrámů necítím dobře,“ řekl kluk. „Když se koukám na ty vysoký sloupy, tak na mě padá tíseň. Cítím se jako mravenec a mám strach, že mě někdo zašlápne.“

„Já z toho míval v mládí taky divný pocity,“ odpověděl stařík, „ale teď už mě to tak nebere. Teď už nemám strach z ničeho, ani ze smrti. Nikdy jsem nebyl žádný gladiátor, nikdy jsem smrt nevyhledával, ale strach z ní nemám. Každý jednou přijde do Cháronovy říše. Otrok nebo císař. A to je na světě jediná spravedlnost.“

Mladík ho mlčky poslouchal a stařík povídá: „A jsme tady.“

Z chodníku dlážděného travertinem zabočil k bílému domu a klepadlem zabušil na dveře. Po chvíli čekání zaskřípala závora a ze dveří vykoul sluha.

„Skoč pro paní domu,“ řekl mu stařík. Od prefekta měl přikázáno pod pohrůzkou utopení v pytli, aby vzkazy určené Ovidiově manželce předával výhradně do jejích rukou. V případě, že by nebyla doma, měl destičky přinést nazpátek. Tohle stařík rád dodržoval – a nejen ze strachu z potrestání.

Ve dveřích se objevila krásná, vkusně nalíčená, načesaná a upravená čerstvě zralá žena. Stařík jí předal svitek papýru pro manžela a dřevěné destičky pro ni. Na oplátku, tak jako pokaždé, od ní něco dostal. Dneska to nebyl žádný penízek, ale hrst ještě teplých koláčků.

Paní nedočkavě otevřela destičky a četla si vzkaz vyrytý do vosku. Z jasné, usměvavé tváře bylo vidět, jak ji potěšil. Před oběma posly uhladila vosk, rýtkem, které jí půjčil stařík, napsala krátkou odpověď a vrátila mu destičky.

„To je tvůj syn?“ teprve teď si prohlížela mladíka.

„Nemám děti,“ odpověděl stařík. „To je můj nástupce.“

„Škoda,“ řekla paní, „už jsem si na tebe zvykla,“ zašla do domu a sluha zabouchl dveře.

„Mladej, tak jak se ti líbila?“ zeptal se po několika krocích stařík.

„Moc,“ vydechl mladík, „vypadala jako bohyně. A voněla jako růže. Kdo to byl?“

„Manželka Ovidia.“

„Ten se má,“ zasnil se mladík. „Taky bych chtěl být básníkem.“

„Tak se do toho pusť,“ nabádal ho stařík, „co ti brání? Koupíš si rákos na psaní, papyrus, načmáráš pár veršů a je z tebe slavný básník.“

„Asi bych to neuměl,“ posmutněl kluk. „Nemám na to vlohy.“

„To nevíš,“ namítal stařík. „Nejdřív to musíš zkusit a teprve pak mluvíš. Ale teď, než se do toho dáš, si na chvíli odfrkneme. Táhle u té kašny. Potom ti ukážu další místa ve městě.“

Oba se napili studené vody tekoucí z otevřené pudy fauna, opláchli si obličej a posadili se na schůdky pod kašnou. Stařík vyndal z tašky koláčky, podělil se s klukem a pustili se do jídla.

„Ta paní byla nejen hezká, ale i hodná,“ pochutnával si mladík na sladkém makovém pečivu.

„Máš pravdu,“ přikývl stařík. „Každý, komu přineseš poštu, takovej není. Naopak, většinou ti vynadají. Musíš si zvyknout na to, že lidi, kterým přineseš poštu, tě moc rádi nevidí. Převážná část těch zpráv pro ně není dobrá. Jsou to samý soudní rozhodnutí a různé edikty. Nejhorší jsou trestní obsílky. Teď za Augusta se to trochu zmírnilo, ale jen o fous. Už nehrozí trest smrti stětím, zardoušením nebo přibitím na kříž, ale nový tresty nejsou o moc lepší. Zápasy s gladiátory nebo s dravou zvěří končí většinou stejně. Smrtí. Jediný, co se dá někdy přežít, to je práce v lomech nebo v dolech. No a z těch příjemnějších zásilek se nosí jediné milostný vzkazy a pozvánky. Na různé slavnosti, hostiny, svatby, křtiny a svátky.“

Stařík se soustředil a s velikým přemáháním se postavil na nohy: „Teď ti ukážu moc důležitý místo,“ a vedl kluka ke kamenné ohradě. „Někde se můžeš vychcat, kde tě napadne, ale všude to nejde. Jsou místa, kde musíš vědět o záchodě.“

Pak oba močili do stružky v hliněné podlaze. Stařík se skloněnou hlavou sledoval úkon a kluk se rozhlížel a četl nápisy na zdi: „Kdo to čte, ať nastaví prdel.... Život je prd až na ten mrd. Pak přijde smrt a je zase prd... Kdo nemá díru, musí mít šukavou ruku.“

Vyšli z ohrady a stařík se zeptal: „Mladej, už jsi někdy viděl Otce vlasti?“

„Myslíš císaře Augusta?“

„Jo, zrovna toho.“

„Nikdy. Vlastně počkej...“ přemýšlel kluk. „Jo, viděl jsem ho, na sesterciu.“

„No vidíš, a chtěl bys ho vidět většího?“

„Chtěl. Kdo by ho nechtěl vidět?“

„Tak se na něj jdeme podívat,“ popoběhl stařík. „Šlapeme na Palatin.“

„Copak to jde? Copak nás k němu strážé pustí?“ divil se kluk.

„Jen pojď a nemudruj!“ dopadal na nohu stařík a vykračovali přes sluncem rozpálené Forum Romanum. Prošli podél dlouhé budovy vězení, pak kolem chrámu Svornosti a chrámu Julia Caesara a nakonec kolem senátu.

Tady se stařík zastavil a ukazoval rukou:

„Vidíš tu kulatou střechu? To je Vestin chrám. Svatyně s věčným ohněm. Dohlíží na něj nejvyšší kněžka, samotná císařovna Livie. Za chvilku uvidíš i její palác.“

Po chvíli chůze se stařík znovu zastavil: „To, co vidíš před náma, je palác císaře a císařovny Livie.“

Mladík se díval na blok poslepovaných domů, dlouhý jako celé náměstí.

„Ta brána kousek od paláce se jmenuje Prima Porta,“ vysvětloval stařík. „No a panák pod ní, na tom podstavci, je císař Augustus.“

„Takhle doopravdy vypadá?“ obcházel a obdivoval bronzovou sochu kluk. „A proč je bos? Proč nemá sandály, když je císař?“

„Mladej, tak to nevím. Ale určitě to nebude tím, že by neměl na boty. Má jich doma určitě stovky a z tý nejdražší kůže. A jak jsem slyšel, většina z nich má vysoký podpatky, jako nosí herci, aby vypadal urostlejší. Je to totiž prcek.“

Kluk si prohlížel sochu s pravidelnou, vznešenou tváří, postavu v krátké tunice, s pláštěm volně přehozeným přes ruku s konzulským žezlem.

„Krunýř má nádherný a je bos jako obyčejný pastevec,“ vrtěl hlavou. „To je divný. A nevíš, co je to za lidičky, jak má na tom krunýři?“ otočil se na staříka.

„No, jestli jsem to nezapomněl, tak jsem o tom něco věděl. Jednou jsem se tu zastavil za hloučkem studentů a poslouchal jsem, co jim vykládal nějaký učitel. Ten vousatej dědek,“ ukazoval nataženou rukou císaři pod krk, „ten jak drží nad hlavou stuhu, je Hélios. Bůh slunce. Kousek nad tím pupínkem, nad tou prsní bradavkou, má sluneční vůz tažený dvojspřežím. Pod vozem, na císařově břiše, stojí portský vládce a předává císařovým zástupcům odznaky římských legií. Ta ženská dole, někde v místě císařova pupíku, s tím rohem hojnosti a dětmi má znázorňovat naši sladkou dobu. Náš úžasnej zlatej věk.“

„Ty si myslíš, že žijeme ve zlatém věku?“ otočil se k němu udivený kluk. „Mně to moc zlatý nepřipadá.“

„Doba je zlatá jen pro někoho,“ odpověděl stařík, „pro nás je to spíš doba hnoje a do smrti se z něj nevyhrabeme. Ale pro ty, kterejým patří mramorový paláce, co vidíš kolem, to zlatá doba je.“

„Nojo,“ vzdychl kluk a ještě ukázal k nohám sochy: „A proč je tam ta ryba s dítětem?“

„To je Venušin delfín a má Amorka na hřbetě. Podle císařského rodokmenu je to potomek Aenea. Ale kdo to byl, to nevím.“

„Takovouhle sochu bych taky neuměl udělat,“ povzdychl si kluk. „Je to všechno jako živé.“

„Každý nemůže dělat všechno,“ řekl stařík. „Posel je taky důležitý a je od toho, aby nosil poštu. Romulus byl nějaký hrdina a taky nedělal sochy. Ale někde tady na Palatinu prý založil město. A teď zajdeme k domu božského Augusta.“

Kluka překvapilo, že dům císaře je méně honosný než jiné domy. Na rozdíl od nich měl však zvláštní výzdobu. Po stranách vchodu byly na zdech reliéfy vavřínů a nad dveřmi občanský věnec. Před domem stála ozbrojená stráž.

„Myslíš, že je doma?“ zeptal se kluk.

„Císař?“

Mladík přikývl. Stařík pokrčil rameny: „Kdo ví. Strážě tu stojí pořád. Ve dne v noci. Ale jestli to potřebuješ vědět nutně, tak se jich zeptej.“

„Ani náhodou,“ rozhlížel se ustrašený kluk. Pak se zarazil a zůstal udiveně koukat na krásný chrám.

„Krása, co?“ řekl stařík. „To je Apollonův chrám. Ten tu císař nechal postavit celej z kararskýho mramoru. Stojí na místě domu, kterej vyhořel po úderu blesku. Od Augustova vítěznýho triumfu, kdy vjel pyšně do Říma a prohlásil – Přišel jsem do města z hlíny a udělám z něj město z mramoru – se všude staví. Paláce, chrámy, sloupovádi,

památníky, vítězné brány, cesty, vodovody, viadukty, hrobky a mauzolea rostou jako houby po dešti.“

„A odkud na to berou ten mramor? To musí být hory mramoru,“ divil se mladík.

„Ze všech možnejch koutů světa,“ vysvětloval stařík. Stovky lodí dováží mramor až z Egypta a Afriky. V lomech v Lunii a Etrurii houlámou otroci a odsouzenci a nový lomy se otevírají taky u nás.“

Najednou jejich rozhovor přerušil hrubý hlas: „Co tady pohledáváte?!“

„Roznášíme zásilky,“ otočil se stařík k ozbrojené městské kohortě a poklepal si na brašnu.

„Tak tu nestůjte a roznášejte! Tady se nesmí dlouho stát!“

„Nech je!“ okřikl kolegu další strážný. „Já dědka znám. To je poštovní posel z našeho magistrátu.“

„No dobře, dobře,“ vrčel nevraživě strážný, „ale stát tady stejně nemusí.“

Sotva kohorta odešla, začal stařík plivat: „Hajzlové! Hulvátí! Ty se člověka něco naotravujou. Co si, darebáci, vůbec myslí?! Místo aby hlídali, kde mají, a kontrolovali podezřelý přivandrovalce, tak otravujou slušný lidi. Zrovna včera večer přepadli v Rybářský uličce služebnou. Rozmlátili jí hlavu napadrt, ukradli nákup, všechny peníze a tihle dobytkové nikde. Kdepak asi byli? Místo hlídání na nebezpečných místech se poflakují po náměstích, obtěžují holky, a ještě za to berou žold. Pěkná verbež!“ zvedl hlavu k slunečním hodinám na domě císařovny a povídá: „Dneska už to asi zabalíme. Už vůbec necejtim nohy a ještě se musíme vrátit na magistrát a předat odpověď od Ovidiovy matrony.“

Otevřel brašnu, nakoukl do ní a chytil se za hlavu: „Mladej, to by byl malér! Úplně jsem zapomněl na pozvánku pro Maecenase.“

„Kdo to je?“

„To je na dlouhý povídání. Maecenas je velkej boháč, milovník umění, ochránce básníků, zkušeněj diplomat a hlavně osobní přítel císaře.“ Stařík se otočil a rychle pokulhával na Esquilin: „Aspoň uvidíš další z pahorků. Dole pod kopcem jsou na sobě namačkaný domečky chudiny a na konci trčí prostorný vily boháčů.“ Na nějakou dobu zmlkl a pospíchal až před úchvatnou vilu.

Kluk se zastavil a díval se jako na zjevení: „To je nádhera! Takový dům nemá ani císař.“

„Máš pravdu. Stojíš před nejhezčím domem v Římě. Uvnitř jsem nikdy nebyl, ale slyšel jsem, že je to velikej šperk. Říká se mu zlatý dům. Má freskami vymalovanou letní jídelnu, mozaikou vylepeněj bazén, stropy ze slonoviny a koupelnu s mořskou a sirnou vodou. A snad ještě krásnějš než vila jsou rozlehlý zahrady za ní. Zahrady s vysokou věží, odkud prej je vidět celý město, jsou plný květin – růží, chryzantém, citroníků, altánů, soch, cestiček a vodotrysků.“

Posel předal černému eunuchovi zásilku a vraceli se na magistrát.

„Mladej, kdybych ráno nepřišel, tak jsem umřel. Dneska jsme toho naběhali tolik, že se mi z toho nohy asi nikdy neproberou.“

KAPITOLA TŘETÍ

Noční obloha nad středem světové říše bledla před očima bohyně ranních červánků Aurory. Přicházel nový, nepoznaný den, ale uctívaná božstva ještě spokojeně vospávala. Bůh vína Liber se chlípně usmíval a rozvaloval na voňavém lůžku, ale milionový Řím se začal probouzet do zlatavého dne. Probudila se i múza krásných umění Thalia a v podobě drobného ptáčka, samečka pěnkavy, se rozlétla k zahradě bílého domu. Ptáček usedl na mladý stromek, dlouho si rovnal a pročesával zobáčkem peříčka a pak začal radostně zpívat. Milostný zpěv se vznášel nad zahradou a po chvíli přivábil zvědavou samičku.

Zahrada patřila k prostornému domu na okraji jednoho ze sedmi pahorků blízko Kapitolia. Hlavní vchod se dvěma ozdobnými sloupky a mozaikovou podlahou ústil do městské ulice a zadní, užší, vedl do zahrady. Uvnitř po stranách otevřeného atria s nádrží na dešťovou vodu bylo několik menších místností. Kuchyně, koupelna, komory na zásoby a malý záchod. Uprostřed ve vyvýšeném úzkém podkroví a malých místnůstkách spalo služebnictvo. Za tím následoval dvůr se sloupořadím a záhony barevných květín s několika kopiemi zmenšených ženských soch od řeckých umělců, vodotrysk a nádržka s vodou z městského vodovodu. Kolem dvora byla řada dalších místností. Jídelna, společná místnost, ložnice, místnost pro hosty a pracovna.

Zadními dveřmi vyšel z domu na jarní zahradu muž v krátké plátěné tóze. Podle stříbrných nitek v černých, dopředu sčesaných krátkých vlasech mu mohlo být tak kolem padesátky. Zhluboka se nadýchl svěžího vzduchu a zaposlouchal se do milostného zpěvu ptáčka. Rozhlížel se po jasné, pomněnkově modré obloze a díval se na střechy města. Pak sklonil hlavu a přelétl očima část řeky Tiber s přístavem. Nasával nový den a v hlavě mu zrálo pokračování rozepsaného Kalendáře. Z pravidelné tváře s poněkud delším nosem vyzařovala spokojenost a pocit štěstí. Co si mohl víc přát? Měl všechno a dosáhl mnohem větší slávy, než o jaké snil a jakou si s mladickým sebevědomím a jistotou sám předpověděl. Jeho jméno letělo světem. Jméno Publius Ovidius Naso znal celý Řím, a nejen Řím. Zнала ho většina lidí v celé rozsáhlé říši. V Dalmácii, Makedonii, Sýrii, Řecku, Hispánii, Egyptě a v mnoha dalších dobytých a porobených zemích. Jeho verše o lásce četla nebo slyšela recitovat každá patricijská rodina, ale znali je i lidé z řad plebejců a někteří otroci. Na rozdíl od jiných slavných básníků s díly pro vyšší stav pronikl a vzbudil obdiv snad ve všech společenských vrstvách. Každý, kdo se naučil číst, ženy, muži, mladí, staří, krásní i ošklivci si půjčovali zábavnou knihu Umění milovati. Mnoho čtenářů si verše opisovalo a negramotní si je předávali vyprávěním. Majetné obdivovatelky se chlubily stříbrnými prsteny s jeho podobou. Každý chtěl znát návod na tajemnou věc, jakou je láska. Každý toužil vědět, jak získat jednu z největších rozkoší. Kde a jak hledat ženy, jak je získat a pak si jejich lásku udržet. Muži chtěli znát návod, jak ženu dostat, a ženy zase jak muže lapit.

Jen drobný mráček občas zšeřil básníkův život na výsluní - tím byl přibývající věk. Někdy se přistihl, že už tak rychle nevzplane jako v jinošském věku a nevzruší ho žádná neobvyklá krása ani podněty z pestrého městského života. Stále se však cítil plný síly a měl spoustu nových nápadů. V hlavě měl pohodu, nesoužila ho žádná nemoc a psaní se mu dařilo. Jeho verše zněly pořád lehce a připomínaly milostný zpěv ptáků. Nedočkavě čekali čtenáři, zejména ženy, co nového pro ně vytvoří. Obýval vlastní dům ve významné části města, ne sice

tak okázalý, jako měli konzulové, senátoři a nejvyšší vrstva, ale přesto krásný. Jeho poslední manželství se konečně, do třetice všeho dobrého, povedlo. Dům mu spravovala mladá, krásná, milující manželka Fabia. Žena z velmi starého, urozeného a bohatého rodu. Jednou za čas ho přišla navštívit dcera z druhého manželství a přivedla na hlídání roztomilou vnučku Filomélku. Její hlásek vždycky prozářil a rozeznil celý dům.

Básník byl hmotně zabezpečen dědictvím a bohatými ochránci umění, měl služebnictvo a v hlavě knihovnu nenapsaných knih.

Ptáček dozpíval a Ovidius se vrátil do atria, kde do kovové nádoby nabral vodu na zalévání stromků. Každý den chodil zalévat mladé stromky, jabloně a pomerančovníky, které si tu sám zasadil. Něžně bral do prstů nové výhonky, prohlížel naběhlé pupeny a první rozvité květy. Těšil se z jara, z jejich růstu a zlobily ho mšice a mravenci, kteří si je pěstovali na sladkou šťávu.

„Dobrý den, pane!“ prolétla kolem něho služebná Aigína.

„Dobré jitro!“ otočil se za živočišnou vůni divoké jalůvky. Sledoval bosé nohy a pružná lýtka, tančící orosenou trávou. Mladá služebná přiběhla natrhat květiny do vázy, ale to byl jen zástupný důvod. Přiběhla, protože chtěla být nablízku svému pánovi. Své tajné touze. V noci se jí o něm zdálo. Básník tušil, že je do něj zamilovaná, a nemohl popřít, že mu také není lhostejná. Jako magnet ho přitahovalo zralé, krásně modelované tělo a teď, když se před ním předklonila, nemohl od ní odtrhnout oči. Přilepily se mu na průsvitnou látku napnutou přes pevné půlky zadku. Už už na ni chtěl kývnout prstem a přivolat ji k sobě. Položit jí ruce na teplá stehna a sunout je nahoru po jemné kůži, vyhrnout zřasenou látku až nad zlatavý chomáček klína a... a místo toho zavolal:

„Jak jsi se vyspala?“

„Zdál se mi krásný sen, pane,“ otočila se k němu a sklopila oči. „Ale o čem byl, to vám neřeknu.“ Ani kdyby ji mučili, nepřiznala by,

že byl o něm. O idolu, který se k ní choval přívětivě, nejlíp v domě, a při různých příležitostech jí dával drobné dárky. Teď se na ni aspoň usmál a pokračoval v zalévání. Ženy se mu nikdy nepřestaly líbit, ale už mu nezabíraly tolik času jako v mládí. Od posledního sňatku věnoval svůj čas své největší lásce, psaní a zbytek manželce Fabii.

Aigína pobíhala po zahradě, trhala květy a myslela na svého pána. Proč jí někdy neporučí, jako to dělali jiní páni se svými služebníky, jak od nich často slyšela, aby zvedla šaty, ohnula se a byla mu po vůli. Jak ráda by to pro něj udělala. A najednou se otrásla, jako když se k ní spouští pavouk. Vzpomněla si na dobu před dvěma roky a pokoušela se nepříjemnou vzpomínku setřást. Tenkrát stála v hloučku otrokyň na prudkém slunci v dřevěné ohradě na Martově poli. Tady se konaly pravidelné trhy s otroky. Tmavá Řekyně Aigína měla na krku destičku s popisem, tak jako ostatní otrokyně. Soucitně se dívala na skupinu zajatých bojovníků, kteří na tom byli mnohem hůř. Na nohou měli okovy a na hlavě věnce ze suché trávy a jen někteří plstěné klobouky. To bylo znamení špatné kvality. Prodávající u nich nezaručovali zdravotní stav ani druh chování. Ustrašenou Aigínu, unavenou vedrem a dlouhým cestováním, poslal majitel ještě se třemi staršími ženami na dřevěnou plošinu, položenou na lešení. Dostaly příkaz, aby se pomalu procházely a otáčely. Zájemci si je chtěli dobře prohlédnout ze všech stran. Aigíně strachem zdřevěněly nohy a prodávající ji musel postrkovat. Od starších otrokyň slyšela, co všechno musely vytrpět a prožít. Nekončící dřinu, málo špatného jídla, sexuální poslušnost a k tomu přísné tresty. Na některých byly vidět i po několika letech stopy po bičování. Aigína se obávala budoucnosti – a pak přišel na plošinu tenhle Nosáč, přečetl si její údaje na destičce a koupil ji. S ní koupil ještě jednu služebnou a kuchaře.

Ovidius zalil poslední jabloňku a postavil do trávy nádobu. Rozhlédl se, jestli je tu ještě Aigína, a chystal se ji přivolat.

„Dědo! Dědečku!“ ozval se dětský hlásek. „Koukej, jak umím utíkat! Koukej, jak předběhnu pejska!“

Z mírného svahu od domu utíkalo děvčátko s vlasy jako andílek a za ním pisklavě štěkal a na krátkých nožkách skákal bílý dlouhosrstý psíček. Najednou bác! Děvčátko upadlo. Psíček k němu skočil a myslel si, že si s ním chce hrát. Ale děvčátko se hned zdvihlo a běželo dál.

Děda rozpráhl náruč, chytil ji a zdvihl do vzduchu.

„Dědo, to umím utíkat, vid’?“ připlácla mu nosík na jeho delší nos.

„Jako závodní kůň, ty má roztomilá Najádko!“ přitiskl ji k sobě a líbal ji na tvářičku.

„Dědo,“ zamračila se, „já nejsem Najádka!“

„A co jsi?“

„Přece tvoje Filomélka!“

„To víš, že jsi moje Filomélka,“ smál se Ovidius a pejsek na něj začal skákat a štěkal, až chraptěl.

„Okřikni to zvíře, nebo mě sežere,“ řekl jí Ovidius.

„Nesežere, dědo,“ smála se holčička, „podívej, jak je prťavej.“ A pak ji něco napadlo. „Dědo, jestli se mnou nepůjdeš na procházku, tak tě sežere.“

„Dneska nemám čas, holčičko. Ale příště s tebou určitě půjdu.“

„To je škoda,“ posmutněla Filomélka, „tak já půjdu jen se služkou.“

Ovidius přikývl: „A cestou se kolem sebe pozorně dívej, všechno si zapamatuj a až se vrátíš, povíš mi, jak vypadá jaro.“

„Povím,“ řekla holčička. „Já totiž všechno vidím,“ a upřela na něj oči jako studánky. „Ale nejdřív ti povím básničku, chceš?“

„To se ví, že chci.“

„Tak poslouchej, dědo,“ nadýchla se a spustila: „Běda mi, svému daru málem závidím sám. Kéž bych se z ničeho nic moh ve svůj dáreček změnit. Jé!“ chytla se za hlavu. „Já jsem to zkazila. Zapomněla jsem začátek.“ A začala znovu: „Šťastný prstýnku můj, má paní tě bude nosit. Běda mi, svému daru málem závidím sám. Kéž bych se z ničeho nic moh ve svůj dáreček změnit.“

„Kdo tě to naučil?“ rozesmál se udivený básník.

„Maminka. A víš, kdo to napsal?“

„Nevím,“ vrtěl hlavou.

„Ty!“ strčila do něj prstíkem vnučka. „To jsi napsal přece ty! Ty už si to nepamatuješ?“

„Už jsem na to málem zapomněl,“ divil se básník. Vzal ji za ruku a společně se služebnou a pejskem se vraceli do domu.

Na chodbě s mramorovou podlahou se s ní rozloučil a zamířil do atria s několika sloupy a drobnými plastikami na podstavcích. Tam odhrnul závěs z ovčí vlny a vešel do své pracovny, poměrně světlé místnosti, kde trávil většinu času. Ze stěny mezi policemi plnými knih a svitků svítila barevná freska. Znázorňovala Múzu Thalís a byla rámována pásy přírodních motivů. Před oknem stál pracovní stůl s pohodlnou židlí a za ním lůžko k odpočinku a snění. V jedné části knihovny byly skřínky s díly obdivovaných básníků, rétorů a filozofů. Vedle Homéra, Sokrata a Platóna byly verše básnířky Sapfó, byl tu Hérodotos, Hérakleitos, Aristoteles, Epikuros a další. Hned vedle nich byli současníci a básníkovi přátelé a kolegové: Tibullus, Vergilius, Horatius a Propertus. Druhá polovina patřila jeho knihám v různých podobách a opisech. Několik různých upravených knih s názvem Milostné básně, Listy heroin, Umění milovati a Léky proti lásce. Mezi tím byla poezie s látkami epickými a také jeho zatím největší dílo – Proměny. Naproti dveřím visel na stěně na krátkých bambusových dřívkách papyrus s úryvkem z Proměn:

*Již jsem dokončil dílo, jež nemůže vyhladit oheň,
Jovovy blesky ni meč, ni stáří svým hlodavým zubem.
Až bude chtít ten den, jenž moc má jen nad tímto tělem,
nejistý života běh nechť ukončí: na věčné časy
přec jen se lepší částí své bytosti vysoko vznesu
nad hvězdy, takže bude mé jméno nezničitelné.
Všude, kam římská moc se po zemích dobytých šíří,
národ bude mě číst, a jsou-li předtuchy pěvců
pravdivé, budu já žít svou pověstí po všechny věky.*

Básník usedl ke stolu a začal se probírat hromadou svitků a pročetl došlou poštu. V poslední době přinášeli různí poslové každý den desítky svitků a několik dřevěných destiček a jejich množství pořád narůstalo. Manželka mu s nimi pomáhala, pročetla a třídila dopisy přátel, čtenářů z různých koutů světa, pozdravy, milostná vyznání obdivovatelek a různá pozvání. Pozvánky na besedy v knihovnách, na hostiny, na předčítání a recitace, na přednášky o literatuře a nabídky ctitelek. Na všechny dopisy nestačil odpovídat, natož aby vyhověl všem pozváním. Se slávou přibývalo známých, připomínali se přátelé a hlásili se vysoce postavení lidé, kteří ho zvali na všechno, protože to patřilo k mravům a zvykům vybrané společnosti. Básník si musel vybírat a chránit si čas pro tvorbu. Scházel se pravidelně jen s několika nejbližšími přáteli, a přesto se s časem stále potýkal. I když se o tom před manželkou nikdy nezmiňoval, byl si dobře vědom, že ji odsouvá na druhé místo. Tušil, že tím trpí a z lásky k němu to mlčky snáší.

Ovidius pročetl svitky, některé si nechával na stole a z jiných si zapisoval data na voskovou destičku. Na příští den mu přišlo hned několik pozvánek. Na hostinu ke konzulovi, který vdával jedinou dceru. Na premiéru nové hry do Pompeiova divadla, na setkání se studenty a také pozvání od přítele Cicerona, na otevření nové knihovny. Tohle nemohl odmítnout. Nejbližší přítel a nová knihovna. Knihovny byly

jeho druhým domovem. Právě teď potřeboval vyhledat do rozepsaného Kalendáře některé neznámé informace.

Letmo a s úsměvem prolétl milostná vyznání, která ho těšila a přilévala mu po kapkách chuť do života. Při pomýšlení, se kterou z neznámých žen by se chtěl setkat, se musel smát.

Probral poštu a ještě se šel potěšit svými sbírkami. Při cestách sbíral drobné plastiky a korintské vázy zdobené pásy se zvířecími motivy a měl také několik amfor s černými obrázky figur. Otevřel dvířka skříňky a chvíli studoval svůj portrét, bronzovou hlavu, kterou před návštěvami tajil a schovával. Busty a portréty byly výsadou jen těch nejvyšších: senátorů, konzulů a především celé císařské rodiny. Jiným osobám, i těm nejslavnějším, byly zapovězeny. A zákaz byl doplněn nebezpečnou výhrůžkou, životním prokletím. Ovidius si na to pokaždé při pohledu na svůj portrét vzpomněl, ale mávnutím ruky výhrůžku odhodil.

Také teď vzpomínku na prokletí zapudil a vytáhl jedno ze tří širokých šuplat nízké skříně. Bylo plné čistých, bílých srolovaných papyrových svitků. V době studií mu papyrus často chyběl a musel si ho půjčovat. Později, když byl hmotně zajištěn, si ho kupoval do zásoby. Měl tady několik druhů různé šíře a délky té nejlepší kvality. Nejbělejší papýry z nilské delty v Egyptě a také italské z Apulli a Sicílie.

Opatrně a s posvátnou úctou vzal jeden ze svitků, čistých jak ženské panenské tělo, a jako když drží ženu ho položil na desku stolu, narovnal ho a uhladil. Posadil se ke stolu, odstrčil ke kraji štůsek dřevěných povoskovaných tabulek a začal přebírat svazek rákosových per. Namočil seříznutý rákos do inkoustu a nechal ho rozběhnout po papýru. Černá písmena se za sebou rovnala odprava doleva do pravidelných řádek, pokrývala bílý papyrus a skládala se do veršů.

Pod názvem Jaro, doba plodnosti se zrodila báseň o jaru:

*Konečně odchází tehdy i zima oděná ledem,
teplými paprsky slunce mizí a roztává sních,
stromům se navrácí listí, jež mráz jim ostržíhal z větví,
na útlých révách to raší, pupenec vyráží z nich,
rovněž i bujná tráva, jež dlouho se tajila v zemi,
skrytou si cestičku najde, jíž se teď prodírá ven.*

Básník ponořený do vřídla lahodných slov nevnímal přítomnost, nevnímal okolí a neslyšel žádný zvuk. Neslyšel tiché myši krůčky, když do pracovny vešla po špičkách Venuše v podobě manželky. Po špičkách došla až za jeho sehnutá záda a položila mu hlavu na rameno. Štíhlými pažemi ho ovinula, přitiskla mu voňavé rty na krk a s přivřenýma očima se o něj hladila jako kočka. Chvíli se s ním mazlila, a když nepřestával psát, spustila se dolů na zem. Poklekla před ním na mramorovou mozaiku podlahy a zdvihla mu tógu nad kolena. Hlavou s rozpuštěnými vlasy mu roztáhla nohy a vsunula obličej do slabin. Jednou rukou jemně stiskla varlata, do druhé vzala pohlaví a jazykem něžně přejížděla předkožku. Olizovala žalud, a když úd obživil, zvětšil se a ztvrdl, vtáhla si ho do úst a sála.

Ovidius pustil rákosové péro na stůl a položil jí ruce na hlavu. Prsty jí prohrábl vlasy, zabořil se do nich a přitiskl ji k sobě. Přitahoval a povoloval její hlavu, udával rytmus rozkoši a zapomněl na verše.

Fabia se zdvihla v očekávání, že přejdou k lůžku a tam se jí bude věnovat.

„Nezlob se, miláčku, ještě musím psát,“ políbil ji něžně manžel a znovu zvedl rákosové pero.

